Вчора нашому взводу пощастило. В другій половині дня, під час маршу, ми піймали трофейного мула, запряженого в сани.

Взяти мула було нелегко. Він стояв, як пень, скосивши очі і абсолютно не зважаючи на наші не досить ввічливі умовляння, поки Леонов не прирозумів сісти на сани.

Після цього мул зразу ж зрушив з місця, а коли посідали й інші, кинувся риссю.

Це був худий, недовірливий і злий, але дуже працьовитий мул. Він тяг сани, хоч на них сідало десятеро, і тяг з упертістю просто дивовижною. Я розумів, що тягне він, щоб тільки зробити наперекір, на зло. І його злоба випирала не лише з очей, а, здається, і з гострих ребер.

І сьогодні ввечері, коли старший лейтенант назвав сім прізвищ, я з приємністю згадав нашого мула.

Ми здали документи старшині, одяглися і вийшли надвір. Разом із старшим лейтенантом ми сіли в сани, і мул, оглянувши нас злим поглядом, бігцем потяг сани, вгамовуючи якусь свою мулячу образу.

Ми виїхали з села, проминули ще ніким не зайнятий хутір, тоді встали з саней і пішли пішки. Ворог міг бути на кожному кроці, і ми сторожко вдивлялися в біле поле, невідоме і мовчазне. Ніч зоряна, тиха, морозна. Сухий будяк, кущ сухої трави виринають із темряви несподівано і зупиняють бійця, як раптовий удар прутом в обличчя. І напруга зростає з кожним метром, пройденим уперед.

За два кілометри від села, зайнятого ворогами, ми залишаємо сани з одним бійцем і йдемо ще обережніше.

Ми з Леоновим — вдвох у головнім дозорі, тобто попереду. В темряві втрачається почуття простору й часу, і ми зупиняємось тільки тоді, коли десь перед нами раптом лунає нервове грюкання в двері. Ми присідаємо з несподіванки і тоді на тлі неба помічаємо темний контур хати. Вона не далі як шістдесят-сімдесят метрів від нас. Знову чути дзвінке грюкання в двері і кілька нерозбірливих слів. Потім вартовий, мабуть, повернувся на місці, бо брязнула зброя. Ми лежимо, затаївши дихання. Чого він стукав? Сповіщав про підозрілі кроки на шляху? Просив води? Питав, котра година? Ми лежимо нерухомо хвилин десять, а потім тихо повземо назад, до "ядра". Зібравшись докупи, напружено прислухаємося. Тихо. Ні звуку, ні шереху.

Нам треба взяти "язика". Кандидат на "язика" отой, мабуть, вартовий, що стоїть, очевидно, коло воріт. Збоку, праворуч від нас, темна пляма. Може, хата, може, садок. Старший лейтенант доручає обстежити її мені і Леонову. Ми встигаємо проповзти кілька метрів, як враз чуємо чиїсь кроки. На скрипучім снігу вони віддаються чітко і лунко. Це має бути поважна людина, вона йде не поспішаючи, рівно, солідно. Моя уява малює її з випещеною чорною, трохи сивою бородою на камінноспокійнім обличчі. Таким має бути управитель маєтку, що намагається копіювати свого пана. Потім я пригадую обличчя мертвого німецького офіцера, який лежав на ношах біля хати, коли ми захопили в полон італійців, і мені здається, що той офіцер теж ходив так поважно. Кроки прямують до хати, в двері якої грюкав вартовий, поволі тихшають і, нарешті, зовсім завмирають. Відчиняються і зачиняються двері... І знову кроки. Повертається той самий чоловік. Він проходить майже в двадцяти метрах від нас, потім кроки віддаляються, стихають. Брязкіт клямки. Відчиняються і зачиняються двері.

Ми з Леоновим повертаємось назад. Раптом здіймається ракета і зеленим сяйвом освітлює село. Ми занурюємо голови в сніг, але встигаємо побачити вартового і кулемет на воротях. Вирішуємо почекати ще дві години. Може, це проходив караульний начальник? Якщо так, він знову буде йти о дванадцятій ночі. Леонов радить брати саме його, а не вартового біля кулемета.

— Чому?

Леонов не пояснює:

— Доручіть цю справу мені.

Старший лейтенант згоджується.

Хвилини тягнуться повільно і нудно. А тут ще холодно і не можна кашлянути. Закурити би! На якийсь час думка про цигарку заполонює мене всього. Починають мерзнути ноги, а скільки доведеться лежати — невідомо.

І раптом хтось іде до вартового на воротях. У мене по всьому тілу пробігає нервовий лоскіт. Зараз почнеться. Пан або пропав!

Але Леонов не рухається з місця. Ми прислухаємося до кроків. Вони торопкі, непевні, нерівні. Я уявляю, як боязко оглядається цей німець, придивляючись до темряви. Кроки затихають біля воріт і через хвилину риплять по снігу назад до тієї чорної плями, яку ми з Леоновим так і не обслідували.

Я трохи роздратований. Чому було не брати цього німця?

— Почекаємо,— шепоче Леонов.

Не минає і півгодини, як знову брязкає клямка і новий німець простує повз нас до воріт. Цей не йде, а майже біжить. Здається, чути його схвильоване від страху дихання. Я втоплюю очі в темряву, та що побачиш, коли не видно навіть тих моїх товаришів, що лежать за три метри від мене.

— Ну? — пошепки каже старший лейтенант до Леонова.

— Товаришу старший лейтенант,— відповідає той вибачливим тоном. — Я відповідаю за справу. Не цього...

Чути, що німець постояв біля воріт, потім зайшов до хати, побув там кілька хвилин і знову вийшов надвір. Ось він біжить назад, інколи на якусь мить спиняючись, і в моїй уяві виникає злякане обличчя з неспокійними очима, що боязко нишпорять у темряві.

Ми лежимо не рухаючись. Близькість небезпеки не лякає мене. Я почуваю свою перевагу над ворогом. Незримі, ми чуємо кожен його рух і виконаємо своє завдання тоді, коли це буде нам зручно. Я забуваю про мороз, і солодкі мрії про перемогу, про наш упертий наступ на захід, опановують мене. І я почуваю, що знайду силу лежати не годину, а добу, коли це буде потрібно.

Раптом гучний брязкіт клямки в хаті, що праворуч нас, розбуджує мене від думок.

Поважні, неторопкі кроки риплять повз нас у напрямку до вартового. Я пізнаю їх: іде той, перший, з випещеною бородою управителя маєтку.

Леонов смикає мене за руку, і лоскотне хвилювання охоплює моє тіло.

Коли кроки затихають коло вартового, ми вчотирьох повземо до того місця, звідки їх було чути найголосніше. Руками намацуємо стежку і по два лягаємо обабіч. Я забуваю про все і тільки чекаю кроків. Від вартового доноситься ледве чутна розмова. Про що вони говорять? Може, почули, як ми плазували до стежки? Може, зараз залунає тупіт багатьох ніг і над нами повиснуть ракети?

Нарешті, кроки. Спочатку ледве чутно, потім зовсім чітко. Чоловік іде спокійно, кроки такі ж розмірені і неторопкі. Отже, він не чув нас. А що, коли він побачить нас, як підійде ближче? Ми в білих халатах, але

валянки темні, автомати чорні. Кроки ближче і ближче. Ось вони вже коло нас, гучні, розмірені, спокійні. Мене охоплює таке хвилювання, що я стискаю кулаки, щоб опанувати себе. Нарешті, виринає темна постать. Нас відділяє від неї п'ять-шість метрів, не більше. Рипіння снігу, мов гуркіт урагану. Я жду, що кроки раптом обірвуться і тоді... Що тоді? Я не знаю, що тоді буде, та й не думаю про це. Тільки, щоб не замовкли кроки!

В ту мить, коли чоловік рівняється зі мною, я і Земляк хапаємо його за ноги і з силою рвемо до себе. Німець падає сторчака, і Леонов з Оленченком навалюються йому на голову. Він не встиг ойкнути, поки падав. Тепер уже не ойкне. Леонов протискує попід снігом руку, всуває німцеві в рот рукавицю і шарфом обмотує йому голову.

Потім ми крутимо йому руки назад, в'яжемо руки і одну мить прислухаємося. Тихо.

Тягнемо німця до шляху і тут вшістьох беремо його на руки і, обережно ступаючи, щоб не рипів сніг, несемо метрів сто. Я несу, тримаючи за ногу, і чую, як рвучко напружуються у полоненого м'язи, але мої руки ніби заклякли. Раптом у вічі вдаряє зелене світло. Ми падаємо. Я з острахом чекаю, чи пролунають постріли ззаду, і ще дужче впинаюсь в чужу ногу. Ракета гасне, і ми з полегшенням встаємо.

Тепер розв'язуємо "язикові" ноги і бігом, так що він не встигає ними перебирати, тягнемо до саней. Мул стоїть похмурий і злий, але мені так приємно його знову бачити. Тільки тепер, добравшись до нього, я почуваю, що небезпека скінчилась. І мені зрозуміло, чому старший лейтенант підходить до мула і, ласкаво погладивши його по шиї, каже:

— У, морда!

Ми вкладаємо здобич на сани, потім закурюємо, потім розпаковуємо і роздивляємось спітніле червоне обличчя, фельдфебельські погоїш, зброю. Він, справді, з бородою, але не такою, як я собі уявляв.

Всі ми почуваємо, що діло зробили "чисто", але ніхто про це не говорить. Земляк раптом прибирає серйозного вигляду.

— Товариші! А все ж не гаразд ми вчинили.

Старший лейтенант насторожується:

— Що таке?

— Та як же? Взяли розводящого. А хто дасть зміну вартовому? Це ж йому тепер до ранку стояти! Безсовісні.

Ми регочемо всі, може, занадто голосно, тільки Леонов сидить замислений і враз, ніби розв'язавши якесь складне питання, каже, ні до кого не звертаючись:

— Ото я й думаю: боягуз, той би з переляку крикнув, а цей, я по кроках почув, не крикне.

І хоч, мабуть, кожен з нас уявив собі, що сталося б, якби німець крикнув, ми засміялися ще дужче.